

Üksildase uitaja mõtisklused 94.

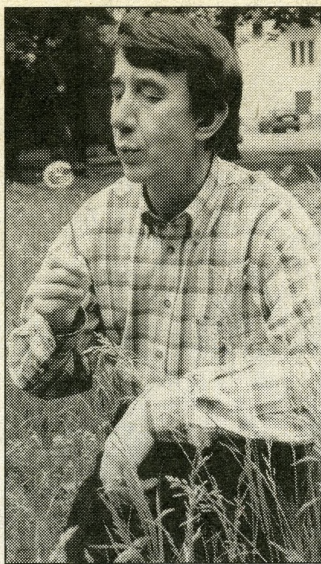
Viimase nädala põrutavaim uudis: ostsin auto! Jumala uue auto, kõige moodsamat värvi, selle aasta väljalase. Citroën Xsara. Selge on see, et Prantsuse Lütseumi direktoril peab olema prantsuse auto.

Uudis on seda põrutavam, et autot kui liiklusvahendit pole mulle üldse vaja. Ma oleksin ta juba ammu ära ostnud, kuid mulle polnud päris selge, mida ma autoga peale hakkan. Ma elan oma koolist 300 meetri kaugusel, Pariisi lendan ma lennukiga, draama- ja ooperiteater asuvad minu majale nii lähedal, et paljud teatrikülastajad pargivad oma auto meie maja hoovi. Mähel käin ma inimesega, kel on kaks autot. Saaremaal sõidan ma oma vennaga ja tal on auto. Tartus või Pärnus käin ma bussiga, sest mulle meeldib sõidu ajal magada. Oelge, mida ma teen autoga!?

Kahe nädala eest juhtusin TV 3-s vaatama Tiina Pargi saadet autodest. Tiina on küll prantsuse keelt õppinud, kuid sõna Citroën hääldas ta *sit-roõn*. Nii ju ei tohi! Tiina Tiinaks, aga Pärnu automüüja, kes neid autosid maale toob, pidanuks Tiinat parandama. Aga ei, ka tema hääldas *sitrõn* ja *sitrõn*.

Ei ole *sitrõn*! On ju selles sõnas tähel e märk treema, s.o kaksikpunkt. See tähendab aga seda, et tähed **o** ja **e** ei hääldu ühe täishääliku **õ**-na, vaid kahe erineva täishäälikuna: **o** ja **e**. Kaks täppi tähel e viitavad ka sellele, et praegusel juhul ei toimu täheühendises **en** nasalisatsiooni ja sõna lõpp tuleb hääldada nagu hääldame eesti mehe nime Enn. Niisiis: *sit-ro-enn*.

Üks nüanss veel: sõnas Citroën on tegu lahtise e-ga, mitte kinnisega. Lahtist häälikut tuleb ju hääldada palju lahtisema suuga kui kinnist e-d ja tal on ka vastav transkriptsioonimärk [ɛ]. NB! Ärge ühelgi juhul hääldage lahtist eesti ä-na. Me ei ütle ju *vol-*

LAURI LEESI

täär, vaid [volter], kusjuures rõhk on ju prantsuse keeles alati viimasel silbil, täht r aga pikendab enda ees paiknevat vokaali. Ja veel: lahtise [ɛ] hääldamisel võime lähtuda eestikeelsest sõnast *kell* või *hell*, ainult suud avame vähem, suunurgad on tõmmatud kõrvade suunas; keele, huulte, suunurkade liikumine on pingsam kui eesti keelt kõneldes. Järgnevaid konsonante ei palataliseerita ega hääldata kahekordsetena. Harjutuseks pakun veel eestikeelseid sõnu *vest*, *kest*, *lest*, *rest*.

Lühidalt – sellest hetkest peale hakkas sõna Citroën minu kõrvu nii riivama, et kust tele- või raadiokanalilt ma ka *sitrõn* ei kuulnud, helistasin otsemaid stuudiosse, et diktoorige hääldust parandada. Vastuseks sain, et see on juba varem linti loetud klipp. “Lugegu siis uuesti linti!” andsin nõu. – “See pole võimalik, sest see on väga kulukas,” sain ma ikka sama vastuse.

Helistasin Ekspress Hotline'i, et teada saada, kus Tallinnas Citroëne müüakse. Sain teada, et Citroëne müüb Japauto, mis paikneb Haigru tänaval. Läksin kohale.

“Kas saan teid aidata, härra Leesi?” küsis minult pikka kasvu noor meesmüüja. Rää-

kisin südame tühjaks. Müüja vangutas pead, kratsis kukalt, pani sõrme suhu, mõtles oma pool minutit ja sõnas: “Kas teil auto on, härra Leesi?” – “Mis autot mul olla saab? Ma ei oska juhtidagi!” – “See pole takistus. Kunagi ei osanud te ka külmkappi käsitleda, nüüd oskate. Kui te ostate auto, kuvavad kõik ajalehed, raadio- ja telekanalid teile helistama või intervjuud tahtma ning nii satub sõna Citroën eesti meediasse õige kirja pildi ja hääldusega.” – “Kas odavamat võimalust ei ole?” tahtsin ma teada. – “Sain vihjest aru. Liisinguteller, kes teile ära ütleb, on peast põrunud. Oelge, mis värvi te tahate ja meie paneme teile kogu varustuse kingiks peale.”

Auto sain kätte kolmapäeval kell 15.35. Täna seks olen läbi sõitnud 1145 km. Võiksin öelda, et ma pole ka selles valdas enam vähik. Avastasin, et Tallinnas on ikka veel väga palju tüütuid jalakäijaid. Hiljaaegu tahtis keegi pealinna trammid ära keelata. Mulle tunduvad nüüd ka trollid ja autobussid liigsetena. Juhtus sama, mis juhtus tiigrihüppega. Nüüd on minu parim sõber kompuuter ja ma olen hoopis teine inimene.

Kas on mul Lääne hüvedest midagi järgi proovimata? Vist ei... Ah jaa! Eile räägiti Kapitalis jälle Talse tõusust. Uinuingi mõttega juba lähipäevil mõni aktsia osta. Ei, ei, ma ei kavatsen börsil aktsiatega rikkastuda. Ma pole selline inimene. Teisest küljest jälle, mis õpetaja ma olen, kui ma ei tea, mis juhtub siis, kui Talse tõuseb või langeb.